

شکست موافقتنامه جامع !!

امیرفیض- حقوقدان

هیئت ایرانی مذاکره کننده در دورچهارم مذاکرات وین که همین دیروز پایان یافت اعلام کرد که >پیشرفت محسوسی نداشته ایم< آقای عراقچی اشکالات را ۱۳ مورد بدون بیان آنها دانست.

مذاکرات وین در رابطه با موافقتنامه ژنو است، یعنی آنچه مطرح میشود باید درحول وحوش تعهدات و مواردی باشد که در موافقتنامه ژنو پیاده شده است و خارج از آن ردو بدل کردن نظرات و مسائلی است که اگر خارج از متن موافقتنامه ژنو باشد واجد اعتبار نمیشود.

مقصود آقای عراقچی از >پیشرفت محسوسی نداشته ایم< روشن نیست؟ درجائی که مذاکرات براساس قرارداد امضاشده بین دو ویچند طرف است پیشرفت ویا عدم پیشرفت بی معناست تاچه رسد که جنبه محسوس بودن ویا نبودن آن قابل ارزیابی باشد.

بعد از امضای موافقتنامه ژنو یک سری تعهدات برای جمهوری اسلامی بوجود آمده که چون امضاشده الزام آوراست، همین طور است الزاماتی که برای ۱+۵ و آمریکا بوجود میآید؛ آن الزامات هم غیرقابل بحث و ادعاست.

آنطور که خبرگزاری ها اعلام کرده اند جمهوری اسلامی در راستای تعهداتی که در رابطه با آژانس اتمی دارد به تعهدات در موافقتنامه ژنو عمل کرده است و همین طور هم آمریکا طبق موافقتنامه ژنو به آزاد کردن قسط اول و دوم از ۴ میلیارد دلار پول ایران عمل کرده است، بنابراین اکنون فصل عبور از تحریم ها مطرح است. یعنی رفع تحریم های ناشیه از قطعنامه های شورای امنیت و نیز رفع و لغو تحریم های وابسته به قانون تحریم های کنگره.

از آنجا که مواردی از قبیل کم و کیف حق غنی سازی و تعداد سانتیفیوژها به مذاکره و موافقت طرفین موکول شده است در کنار رفع تحریم ها باید موضوع غنی سازی و مسائل تابعه هم مورد موافقت طرفین قرار گیرد.

ولی این سیر حقوقی در موافقتنامه ژنو وجود ندارد و بابت کار رفتن عبارات و تصریحاتی منقطع شده و در حقیقت موافقتنامه ژنو را معلق و مشروط به جریاناتی ساخته است که از حالت موافقتنامه و قرارداد خارج شده و اشاره آقای عراقچی به وجود اشکالات هم مربوط میشود به همان عبارات بکاررفته در موافقت نامه ژنو.

در موافقت نامه ژنو دوبار عبارت زیر پیاده شده است

>در مورد گامهای نهانی و گامهای میانی این اصل اساسی که [تادرمورد همه چیز توافق نشود و در خصوص همه چیز توافق حاصل نشده است] اعمال میشود<

مفهوم گامهای نهایی، مذاکرات راه حل نهایی که دروین جاری است و مقصود از گامهای میانی همین قطعنامه ژنو است.

توضیح بالا رساگر این توجه است که راه حل نهایی و یا موافقتنامه جامع، بستگی کامل با توافق طرفین دارد.

توافق که وزنه سنگینی است که بار موافقت نامه نهایی بین ۱+۵ و ایران را متحمل شده در عین اینکه یک روی آن واژه، قشنگ و اصالت بخش به مذاکرات و قرارداد و سبب زدودن کره و اجبار در مذاکرات و قرارداد هاست، روی دیگر آن طلسم ناکار کننده مذاکرات و سد حصول به قرارداد و موافقت است.

متاسفانه کلمه توافق در موافقتنامه ژنو و نیز در تعریف از موافقتنامه جامع، که چندین بار یکباررفته از باب روی نامساعد و زشت آن در موافقت نامه منظور شده است باین توضیح که اگر آمریکا و یا ۱+۵ در هر موضوعی از موافقتنامه جامع موافقت نکند جمهوری اسلامی گرچه حق داشته باشد حقیقت ساقط است.

کلمه همه چیز توافق نشود و یاد رخصت همه چیز توافق حاصل نشود که در موافقتنامه ژنو آمده و به آن عنوان اصل اساسی داده شده بهر یک از طرفین یعنی ایران و ۱+۵ این حق راداده که با مخالفت حتی در یک مورد، مذاکره را متوقف و مانع حصول توافق جامع و نهایی گردند و چون در موافقت نامه ژنو موردی وجود ندارد که استفاده از آن بنفع جمهوری اسلامی باشد و حتی استفاده از آن سبب مخالفت با موافقتنامه و با واکنش تحریم های اضافی از سوی آمریکا روبرو شود، بنابراین حق توافق فقط برای ۱+۵ وجود خواهد داشت، و آمریکا با عدم موافقت با هر یک از درخواستهای جمهوری اسلامی، جمهوری اسلامی را زیر فشار تحریم ها نگاه خواهد داشت، بدون اینکه در مقابل استفاده ناحق و یا بجای آمریکا از حق توافق، مشکلی برای آمریکا و یا ضمانتی برقرار شده باشد.

آقای ظریف در مصاحبه با صدا و سیمای جمهوری اسلامی که بعد از بی نتیجه بودن مذاکرات وین انجام داد گفت >انشاء الله به تفاهم میرسیم و اگر هم نرسیم فاجعه ای رخ نداده است و در آینده هم به توافق نرسیم باز هم مهم نیست برای ما اصول مهم است <.....>

البته که برای آقای ظریف و عراقچی ادامه مذاکرات بی نتیجه فاجعه بار نخواهد بود ولی آیا فشار تحریم های غیرقانونی آمریکا برای مردم ایران هم فاجعه ساز خواهد بود؟

اگر برای ظریف و عراقچی اصول مهم بود موافقتنامه ژنو را نخوانده امضا نمیکردند، و اصول آشکار و بین حقوقی را در موافقتنامه شهید رضایت آمریکا و ۱+۵ نمیکردند.

توافق در فعالیت در راه حل جامع

در تعریف از راه حل جامع که بموجب موافقتنامه ژنو، وارد بر موافقت نامه ژنو است، آمده است:

>راه حل جامع ایران را قادر میسازد که بطور کامل از حقوق خود در بهره گیری از انرژی هسته ای برای اهداف صلح آمیز بر اساس موارد مرتبط در معاهده منع گسترش سلاحهای هسته ای بارعایت تعهدات خود

طبق معاهده از آن برخوردار شود. راه حل جامع متضمن یک برنامه غنی سازی با تعریف مشترک و محدودیت های عملی و اقدامات شفاف سازی به منظور تضمین ماهیت صلح آمیز برنامه هسته ای ایران میباشد - این راه حل جامع به مثابه یک مجموعه منسجم خواهد بود که هیچ بخشی از آن مورد توافق قرار نمیگیرد مگر اینکه در مورد تمامی بخش های آن توافق حاصل شود.

در تعریف دستاوردها ووظائف راه حل جامع ویا نهائی آمده است:

- ۱- دوره زمانی مذاکرات ویا تمدیدکه باید مورد توافق قرارگیرد.
- ۲- برداشتن تحریم ها که باید مورد موافقت طرفین قرارگیرد.
- ۳- برنامه غنی سازی اورانیوم که باید مورد توافق طرفین قرارگیرد.

ملاحظه میشود که نقش وحقی که برای آمریکا در راه حل جامع منظور شده است تاچه اندازه حساس و خفه کننده جمهوری اسلامی است. برداشتن تحریم ها اگر بهر بهانه ای مورد موافقت آمریکا قرار نگیرد هیچ اتفاقی رخ نخواهد داد بجز ادامه فشار تحریم ها؛ یعنی همان چیزی که از ابتدا مورد توجه وخواست اسرائیل بود.

یا اگر برنامه غنی سازی جمهوری اسلامی که خواست آن کشور است مورد موافقت آمریکا واقع نشود جمهوری اسلامی حقی به استفاده از انرژی اتمی را نخواهد داشت. حتی همان حقی که بمناسبت عضویت در آژانس اتمی را داشت از دست داده است؛ زیرا در موافقتنامه ژنو، جمهوری اسلامی خود را در چارچوب راه حل جامع که شرح آن داده شد قرارداد داده است بنابراین با خودداری آمریکا از موافقت با خواستهای ایران، آنکه در وضعیت بسیار نامطلوبی قرار خواهد گرفت ایران است نه آمریکا ویا ۱+۵ در توضیح برنامه مشترک که در بالا ارائه شد دیدید که گفته:

«پس از پایان یافتن شرایط مندرج در قرارداد، با ایران مانند یک قدرت متعارف هسته ای رفتار خواهد شد» مفهوم این نوشته که به امضای نمایندگان ایران هم رسیده این است که در صورت عدم امضای موافقت نهائی، با ایران بعنوان یک قدرت هسته ای متعارف رفتار نخواهد شد، و جمهوری اسلامی بطور ضمنی این را پذیرفته است که ضربات این سرکشی و عدول از موافقت نامه را تحمل خواهد کرد.

اظهارات سید علی خامنه ای مبنی بر اینکه ما از موافقتنامه عدول نمیکنیم سطحی است، زیرا خیال میکند که عدول از موافقتنامه از طرف جمهوری اسلامی منجر به اقدامات تلافی جویانه آمریکا میشود. خیر خودداری آمریکا از موافقت با درخواستهای ایران بهر کیفیت و ماهیت که باشد توقف موافقتنامه ژنو و آغاز اقدامات تصریح شده در موافقت نامه ژنو خواهد شد یعنی تحریم های جدید و بازگشت به تحریمهای معلق شده.

نماینده آمریکا در سازمان ملل متحد در رابطه با ایران گفت: «تا نگرانی کشورش رفع نشود توافقی با ایران صورت نخواهد گرفت».

می بینیم که دامنه وریشه موافقت با ایران به نگرانی های آمریکا وصل است و نگرانی هم چیزی نیست که قابل اثبات ورد باشد و اگر هم بصورت بهانه باشد دلیل اثباتی بررد آن ممکن نیست بنابراین آمریکا برای عدم موافقت با درخواست های ایران توسل به وجود نگرانی کافی است خاصه که:

- ۱- هدف از موافقتنامه ژنو رفع نگرانی آمریکا و ۱+۵ از فعالیت اتمی ایران عنوان شده.
- ۲- در موافقت نامه ژنو جمهوری اسلامی پیشاپیش ادراکات ۱+۵ را مورد تائید و رعایت قرار داده احساس نگرانی آمریکا هم یکی از همان موارد درک آمریکاست.
- ۳- آمریکا و ایران هر دو خود را در موقعیت عدم اعتماد و اطمینان نسبت به یکدیگر قرار داده و بارها هم اعلام کرده اند.

مسئله نگرانی کشورهای ۱+۵ و آمریکا از فعالیت های اتمی و موشکی جمهوری اسلامی یک نگرانی اصولی و منطقی است که در تحریر آتی به اتفاق به ابعاد آن نگاه میکنیم.

ابهامات مشهود

این تحریر ممکن است ناقص تلقی گردد اگر از مختصر اشاره زیر غفلت کند.

اولین ابهامی که تداعی میکند این است که چرا باید موافقتنامه ای در ژنو امضا شود و ایران تعهدات سنگینی را قبول کند که ۱۳ مشکل اجرایی دارد و چرابدون توجه به این اشکالات، جمهوری اسلامی بسرعت در مقام اجرای تعهدات در موافقتنامه برآمده است.

دومین ابهام قابل توجه این جاست که چرا نباید مجلس از اشکالات ۱۳ گانه نامعلومی که آقای عراقچی آنرا سبب عدم پیشرفت مذاکرات دانسته آگاه باشد.

کنگره آمریکا و مجلس اسلامی ایران

یک هفته قبل از تشکیل دور جدید مذاکرات دروین پایگاه خبری **FERY BIKEN** گزارش داد که نمایندگان کنگره آمریکا در حال آماده ساختن لایحه ای هستند که باراک اوباما را ملزم میسازد که مرتباً گزارش مذاکرات با ایران را به کنگره بدهد؛ این قانون که متن کلی آنرا **KELY VALROSKY** نماینده جمهوریخواه نوشته در صورت تصویب، رئیس جمهور آمریکا را ملزم میکند علاوه بر افشای مذاکرات مربوط به موافقتنامه ژنو، درباره توافق جامع و مذاکرات آن باید رئیس جمهور ارزیابی خودش از میزان پایبندی ایران به تعهداتش را به کنگره اعلام کند.

چرا باید مردان مجلس اسلامی علاوه بر اینکه موافقتنامه ژنو به رویت و تصویب آنها نرسیده از کل مذاکرات وین هم محروم و نامحرم باشند و فقط به آنها گفته شود ۱۳ مورد اشکال است.

گفته میشود که به نمایندگان مجلس بوسیله علی لاریجانی گفته شده ساکت باشید. آیا کسی جرات آنرا داشت که به مردان کنگره آمریکا بگوید در مورد مذاکرات هسته ای با ایران ساکت و خموش باشند؟

سومین ابهام قابل پیش بینی این است موافقتنامه ای به این مهمی (موافقتنامه ژنو) که در حال و جریان تحمیل تحریم های سنگین به ایران مطرح است چرا و چگونه ممکن است یک روزه به امضا برسد و بعد هم از امضای آن استقبال شود؟ این نشان میدهد ۱۳ اشکال که هیچ ۱۳۰ اشکال هم طبیعی است!!

روزی که مجلس دانست که موافقتنامه ژنو از سوی نمایندگان ایران نخوانده امضا شده است چرا باید چاره اندیشی نکند که با انبوهی از مشکلات بضرر ایران روبرو شود.